

Zakresy tematyczne do matury z języka polskiego 2024/2025

(zestaw chronologiczny)

1. Wielka synteza epok literackich od antyku do oświecenia

- ramy czasowe
- podstawy filozoficzne, hasła, idee, twórcy oraz motywy

2. Wielka synteza epok literackich od romantyzmu do międzywojnia

- ramy czasowe
- podstawy filozoficzne, hasła, idee, twórcy oraz motywy

3. Antyk i „Biblia“ – podstawowe źródła kultury europejskiej

- literatura i kultura starożytnej Grecji i Rzymu
- mitologia oraz jej znaczenie, motywy mitologiczne w literaturze polskiej i powszechnej
- „Biblia“

4. Dziesięć wieków kultury średniowiecznej

- średniowieczne tematy, wzorce
- od nazw miejscowych po kroniki – początki literatury polskiej
- zabytki literatury powszechnej

5. „Nic, co ludzkie, nie jest mi obce“ - doba renesansu

- narodziny nowej epoki, główne nurty odrodzenia: humanizm, reformacja
- Jan Kochanowski – ojciec poezji polskiej
- problematyka społeczno–polityczna w literaturze polskiej tej epoki

6. „Panta rhei“ – epoka baroku

- charakterystyka epoki, najsłynniejsi twórcy
- nowatorstwo literatury i sztuki barokowej
- nurty w literaturze polskiego baroku, przedstawiciele

7. Edukacyjna i wychowawcza rola literatury w epoce oświecenia

- tło historyczne epoki, reformy
- rozwój szkolnictwa, publicystyki, znaczenie teatru w czasach stanisławowskich
- Ignacy Krasicki – „książę poetów“

8. Romantyzm - magiczna siła czucia i wiary

- tło historyczne
- epizody z życia Adama Mickiewicza, dorobek
- rola wieszczów romantycznych w życiu narodu /J. Słowacki, C.K. Norwid /

9. Rola teatru w życiu człowieka i społeczeństwa

- pierwszy dramat polski, dramat romantyczny, komedie Fredry
- synteza sztuk w „Weselu“ Wyspiańskiego, dramat naturalistyczny, dramat absurdu

10. Realistyczne i krytyczne widzenie świata w epoce

pozytywizmu

- charakterystyka i cele epoki, wybitni twórcy
- hasła, programowość pozytywizmu polskiego
- ważne powieści epoki – literatura polska i powszechna

11. Krótka forma prozatorska w ciągu wieków

– opowiadanie, nowela; esej jako forma literacka

- pochodzenie i charakterystyka noweli i opowiadania
- rozwój polskiej noweli ze szczególnym uwzględnieniem pozytywizmu
- dorobek S. Żeromskiego, J. Iwaszkiewicza, S. Mrożka, J. Pilcha, oraz innych twórców polskich
- esej – charakterystyka, przykłady

12. „Sztuka dla sztuki“- oryginalność twórców Młodej Polski

- nowe kierunki artystyczne na przełomie XIX i XX wieku
- nastroje w poezji Młodej Polski
- twórczość wybitnych pisarzy tej epoki

13. Dwie dekady wolności – poezja międzywojnia

- realia historyczne dwudziestolecia międzywojennego
- główne kierunki artystyczne dwudziestolecia
- ugrupowania poetyckie, przedstawiciele

14. Proza dwudziestolecia międzywojennego

- utwory Żeromskiego, Nałkowskiej, Dąbrowskiej, Schulza, Witkiewicza, Gombrowicza
- tematyka, postawy życiowe bohaterów

15. Temat II wojny światowej w literaturze polskiej

- walka zbrojna Polaków; wojenne losy poetów i pisarzy
- Kolumbowie – obrazy katastroficzne w poezji
- proza wobec wojny, literatura faktu, dokumenty zbrodni
- wojenne powroty – M. Białoszewski, H. Krall, K. Moczarski,
W. Szpilman, R. Ligocka

16. Poezja polska po roku 1956 – różnorodność twórczości

- główne kierunki, inspiracje klasyczne, poezja religijna
- w kręgu turpizmu, nurt lingwistyczny, poeci wyklęci
- Nowa Fala

17. Prestiżowa Nagroda Nobla

- polscy nobliści - literatura, nauka , życie społeczne

18. Proza po roku 1956 – bogactwo tematów

(bez II wojny światowej)

- publicystyka , eseistyka, reportaż, fantastyka

19. Wątek miłosny w literaturze

- sposób jego prezentacji, jego rola w różnych epokach i utworach

20. Hymny polskie w ciągu wieków

21. „Znaszli ten kraj...” - Polska dziś

- instytucje, organizacje ...
- kultura, wydawnictwa, prasa ...
- wydarzenia, nagrody, festiwale, imprezy...
- teatry, muzea, uczelnie...

22. Literatura i kultura naszego regionu

- przedstawiciele, dorobek, organizacje, zespoły, imprezy, atrakcje turystyczne ...

23. Polskie kino

- aktorzy, reżyserzy, gatunki
- podstawowe pojęcia - scenariusz, dźwięk, montaż, kostium i inne
- wybitne dzieła kinematografii polskiej, adaptacje filmowe literatury polskiej

24. Bohater literacki

- typy bohaterów - pochodzenie, charakter, postępowanie

25. Wybitni Polacy oraz ich dorobek (oprócz laureatów Nagrody Nobla)

- muzyka , plastyka, nauka, historia, polityka, sport ...